

MUISTIO

PORONHOITOALUEEN SUURPETONEUVOTTELUKUNTA

Kokous nro 3

Aika: 13.1.2014 klo 13:00

Paikka: Lapin liitto, Hallituskatu 20 B Rovaniemi, 4. krs iso neuvotteluhuone

Osallistujat

Markus Lohi	Lapin liitto, puheenjohtaja
Juhani Keinänen	Lapin liitto, varapuheenjohtaja
Eeva Heikkinen	Kainuun ELY-keskus
Hannu Heikkinen	Kainuun liitto
Risto M. Ruuska	Lapin aluehallintovirasto
Taina Kojola	Lapin ELY-keskus
Sari Sivula	Lapin luonnonsuojelupiiri
Kaija Kinnunen	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Pirjo Ilvesviita	Metsähallitus
Vesa Teivaanmäki	Oulun poliisilaitos
Anne Ollila	Paliskuntain yhdistys
Ranta Hannu	Paliskuntain yhdistys, Näkkälän paliskunta
Käsmä Mika	Paliskuntain yhdistys, Taivalkosken paliskunta
Kauppi Pentti	Paliskuntain yhdistys, Sattasniemen paliskunta
Ossi Hyvönen	Lapin poliisilaitos
Jorma Pessa	Pohjois-Pohjanmaan ELY-Keskus
Ismo Karhu	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Jaakko Nirkkonen	Rajavartiolaitos, Lapin rajavartiosto (jäsen vaihtunut)
Asko Keski-Nisula	Riistakeskus, alueelliset neuvottelukunnat Kainuu
Erkki Huhta	Suomen riistakeskus, Lapin alueellinen riistaneuvosto
Risto Hanhineva	Suomen riistakeskus, Oulun alueellinen riistaneuvosto
Heikki Paltto	Saamelaiskäräjät
Timo A. Säkkinen	Suomen Metsästäjäliitto
Harri Norberg	Suomen riistakeskus

Muut

Päivi Kainulainen Lapin liitto, sihteeri

1§ Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen
Puheenjohtaja Lohi avasi kokouksen klo 13:10.

2§ Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

3§ 25.11.2013 kokouksen muistion hyväksyminen
25.11.2013 kokouksen muistio hyväksyttiin.

4§ Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi kansallisen suurpetopolitiikan arvioinnin 16.12.2013. (liite 2). Arvioinnin laati Mari Pohja-Mykrä & Sami Kurki Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista. Hankkeen ohjausryhmän pöytäkirjat löytyvät Maa- ja metsätalousministeriön sivuilta:

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/riistatalous.html.

Suomen riistakeskuksen erikoissuunnittelija Harri Norberg toimi kehittämisarvioinnin asiantuntijasihteerinä ja taustoitti kehittämisarviointiprosessia. Kehittämisarviointi on visio tulevasta suurpetopolitiikasta, jossa ihmiset nostetaan keskiöön ja elinkeinot otetaan paremmin huomioon. Arvioinnin mukaan kannanhoidon tavoitteiden tulisi lähteä paikallistasolta, susien hoidon jopa reviiritasolta. Suurpetopolitiikkaa säätelee EU lainsäädäntö. Talouden realiteetit ovat tiukat ja lisäresurssien löytäminen hankalaa.

Kehitysarvioinnin ohjausryhmässä mukana olleen Ollilan mukaan kehittämisarvioinnissa merkittävää on se, että taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus nostetaan ekologisten tekijöiden rinnalle.

Kansallisen suurpetopolitiikan arviointi merkittiin tiedoksi.

Keskustelussa esiin nousseita asioita:

- Kehittämisarviointi on virkistävä poikkeus, jossa politiikkaa esitetään muutettavaksi niin, että se ohjautuisi entistä enemmän alhaalta ylöspäin. Toteutuakseen alueille tulisi myöntää oikeaa päätösvaltaa. Tiedon pitäisi olla kaikille avointa ja näkyvää.
- Juridinen tarkastelu puuttui. Olemassa olevaa lakia ei voida ohittaa.
- Kehittämisarviointi ei anna toimenpidevalikoimaa ongelmien ratkaisuun.
- Suurpetopolitiikan kehittämisarviointi on sosiaalipainotteinen. Poliittisena paperina sen olisi tullut olla tasapainoisempi ja ekologiset näkökulmat olisi tullut nostaa paremmin esille.
- Onnistunut suurpetopolitiikka tarvitsee myös ihmisten asenteiden muokkausta.
- Petokantojen seuranta tulisi saada sellaiselle tasolle, että kansalaiset voivat pitää niitä luotettavina.
- DNA tutkimusta tarvitaan lisää.

- Petojen tappamat porot tulisi hyväksyä petohavainnoksi. Toisaalta vahingot kyllä kirjataan jo nyt, ja vahinkopaikkatietoa hyödynnetään riistavahinkorekisterissä, mutta vahinkotieto ei kerro tarkempaa tietoa petoyksilöistä, petojen lukumäärästä, saati mahdollista pentuetietoa.
- TASSU: ilvesten erillislaskennat ovat hyviä toimenpiteitä, mutta ne ovat osoittaneet myös sen, ettei Tassu kuvaa ilvesten todellista määrää. Toisaalta erillislaskennat kalibroivat Tassun tietoja. Petohavaintoja tulee niin paljon, etteivät ihmiset jaksa ilmoittaa havaintojaan Tassuun. Ensimmäisten käyttöönottovuosien ongelmista johtuen luottamusta on vaikea jälleen rakentaa.
- Petokantoja tulisi tarkastella ilman valtakuntien rajoja populaatiotasolla.
- Viranomaisten ja sidosryhmien luottamuksen palauttamiseksi viranomaisten tulisi jalkautua kentälle ja keskustella ihmisten kanssa.
- Uhanalaisuusluokituksen muutos koettiin perusteettomaksi, sillä petokannat ovat kasvaneet. Vuoden 2010 luokituksessa ahma siirrettiin erittäin uhanalaisesta (2001 luok.) luokkaan äärimmäisen uhanalainen. Ilves ja karhu siirrettiin silmälläpidettävästä luokkaan vaarantunut. Suden luokitus pysyi luokassa erittäin uhanalainen. Yhtenä perusteena pidettiin vähentyneitä geenivirtaa. Toisaalta reviireiden täyttyminen voi heikentää eläinten liikkumista reviirien ja maiden välillä. Uhanalaisuusluokituksella voi olla julkista keskustelua ohjaavaa merkitystä, sillä siihen vedotaan usein.

5§

Ahmakannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi ahmakannan hoitosuunnitelman 17.12.2013. Hoitosuunnitelma on kaksiosainen, sisältäen hoitosuunnitelman sekä taustan Suomen ahmakannan suojeluun, hallintaan ja hoitoon. Ministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hoitosuunnitelmaksi 14.2.2014 mennessä. Taustaosio liitteessä 3 ja hoitosuunnitelma liitteessä 4. Neuvottelukunta päättää mahdollisesta kannanotosta ja sen sisällöstä.

Paliskuntain yhdistyksen toiminnanjohtaja Anne Ollila piti johdantopuheenvuoron ja toi esille neljä pääkohtaa poronhoidon näkökulmasta:

- 1) Kannanhoitosuunnitelma mahdollistaa siirtoistutukset ja vahinkoa aiheuttavien petojen poiston kannanhoidon pohjoisella ja itäisellä alueelle. Siirtoistutuksia varten tulee löytää ahmat vastaanottava alue, jonka jälkeen voidaan suorittaa siirtoja. Ollilan tulkinnan mukaan poistolupia saataisiin vasta, kun eteläinen ahmapopulaatio alkaa kasvamaan.
- 2) Kannanhoitoalueet on jaettu kolmeen osaan: pohjoinen ja itäinen poronhoitoalue, muu poronhoitoalue ja Metsä-Suomi. Muun poronhoitoalueen tavoitteeksi on kirjattu hallittu ahmakannan kasvu ja levittäytyminen uusille elinpiireille. Poronhoito ei voi hyväksyä poronhoitoalueelle asetettua kasvutavoitetta.

- 3) Poronhoitajat eivät voi hyväksyä reviiripohjaista korvausjärjestelmää. Vahingot ovat kasvaneet valtavasti ja nyt tulisi löytää ratkaisuja vahinkojen hallintaan. Korvausjärjestelmä ei katkaise vahinkokehitystä. Reviirikorvaus maksettaisiin paliskunnalle, jolloin ahman tappamat porot tulisi edelleen etsiä, jotta korvaus voitaisiin osoittaa oikeille poronomistajille. Ahma liikkuu laajoilla alueilla. Miten pesimättömien ahmojen aiheuttamat vahingot korvattaisiin? Suomessa ei tiedetä ahmojen todellista määrää.
- 4) Tutkimukselliset tavoitteet ovat kannatettavia.

Keskustelussa esiin nousseita asioita:

- Poikkeuslupien perustana oleva siirtoistutettujen ahmojen menestymisvaatimus voi tulla IUCN:n suosituksista. Kyseessä on siis suositus, ei laki. Lisäksi Suomi voi jo osoittaa, että siirtoistutetut ahmat todella menestyvät Etelä-Suomessa.
- Porovahinko -termi tulisi korvata sanalla OMAISUUSVAHINKO, jota tarkennettaisiin suluissa olevalla sanalla (poro). Poro on aina jonkun yksityistä omaisuutta.

Päätettiin, että poronhoitoalueen suurpetoneuvottelukunta antaa lausunnon ahmakannan hoitosuunnitelmasta painottaen seuraavia asioita:

Ahmakannan hoitosuunnitelma on tarpeellinen ja se tulisi saattaa nopeasti voimaan. Neuvottelukunta toteaa, että tulevaisuudessa Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusluokituksen tulisi ottaa huomioon koko ahmapopulaation tila ja kehitystrendi, sillä ahmojen elinpiiri ylittää valtioiden rajat.

Jotta ahmakannan hoitosuunnitelma olisi mahdollisimman vaikuttava, tulisi sitä muuttaa seuraavasti:

1. Ahmavahinkojen korvausjärjestelmää ei tule muuttaa reviiripohjaiseksi korvausjärjestelmäksi.

Ahman aiheuttamat omaisuusvahingot (poro) ovat kasvaneet historiallisen korkeiksi. Ahmakannan hoitosuunnitelmassa tulisi olla määriteltyjä toimenpiteitä, joilla vahingot saadaan nopeasti hallintaan. Epätasa-arvoinen ja toimimaton korvausjärjestelmä ei katkaise vahinkokehitystä.

2. Ahmakantaa ei tule kasvattaa poronhoitoalueella.

Poronhoitoalueen jakoa kahteen eri kannanhoitoalueeseen ei nähdä tarpeellisena, sillä se asettaa paliskunnat eri asemaan ja voi aiheuttaa tarpeettomia konflikteja.

3. Siirtoistutuksia tulee kiirehtiä niin, että siirtoistutuksia tehtäisiin jo keväällä 2014. Vastaanottaja-alueita tulee alkaa selvittämään välittömästi.

Siirtoistutukset tulee aloittaa mahdollisimman pian jo aikaisemmin siirtoistutetun Metsä-Suomen ahmakannan geneettisen monimuotoisuuden vahvistamiseksi, eri populaatioiden välisten yhteyksien parantamiseksi ja Metsä-Suomen

ahmakannan suotuisan suojelutason vahvistamiseksi. Siirtoistutuksia ei tule tehdä parhaille metsäpeura-alueille.

4. Suomen tulee olla aktiivinen kansainvälisen ahmakannan hoitosuunnitelman laatimiseksi.

Ahmakantaa tulisi hoitaa rajat ylittävällä populaatiotasolla.

5. Vahinkoja aiheuttavien ahmojen poikkeuslupien myöntämistä tulee kiirehtiä. Poikkeuslupia tulee myöntää koko poronhoitoalueelle.

Aluejako ei voi olla perusteena vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämättä jättämiselle.

6. Ahmaan liittyvää kuvaus- ja luontomatkailutoimintaa tulee edistää poronhoitoalueen ulkopuolella. Toiminta tulee muuttaa luvanvaraiseksi.

7. Ahmakannan tutkimukselle tulee osoittaa riittävät resurssit.

Toimenpiteistä saatujen kokemusten perusteella ahmakannan hoitosuunnitelma tulee päivittää nopeasti.

6§ Muut asiat

Kainulainen kertoi, että Lapin liitto tulee järjestämään keväällä Petofoorumi III:n ja seminaarin poronhoitajien oikeuksista ja petovahinkojen aiheuttamasta oikeuksien menetyksestä.

7§ Seuraava kokous ja siinä käsiteltävät asiat

Seuraava kokous järjestetään toukokuussa. Ajankohta tarkennetaan myöhemmin. Kokouksessa käsitellään vahinkoja ennaltaehkäiseviä poistoja.

8§ Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:20.

Muistion vakuudeksi,
Päivi Kainulainen
Luonnonvara-asiantuntija
Lapin liitto

